

УДК 37.046:37.036(477)

Валентина РАДКЕВИЧ
м. Київ

Ступенева професійно-художня освіта в Україні як педагогічна система

У статті розглянуті актуальні проблеми професійної підготовки фахівців художнього профілю в системі неперервної освіти; показано, що відставання якості підготовки фахівців художнього профілю від зростаючих вимог художнього виробництва потребувало запровадження ступеневої системи професійного навчання майбутніх робітників і молодших спеціалістів, нового змісту професійно-художньої освіти та науково-методичного забезпечення.

За сучасних соціально-економічних умов розвитку художнього виробництва ринку праці потрібен такий фахівець, який би легко адаптувався до нових виробничих відносин, змін у технологіях проектування та виготовлення витворів образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва. А це спонукає до постійного самовдосконалення, оволодіння

знаннями на високому рівні інтелектуального розвитку, підвищення професійної майстерності.

Зростаючі вимоги народного господарства потребували запровадження нової системи професійного навчання – ступеневої, яка б забезпечила не тільки формування високопрофесійних майстрів, але й творчої особистості, спрямованої на постійне самовдосконалення в мистецтві, відродження народних традицій, активну участь у культуротворчих процесах держави тощо. Ступеневість у підготовці кваліфікованих робітників для підприємств художніх промислів була започаткована у 80-х рр. ХХ століття і характеризувалась спочатку підвищенням рівня кваліфікації протягом навчання в професійно-технічному або технічному училищі. Про це свідчать результати тематичної атестації учнівської молоді з виробничого навчання за відповідні періоди – I півріччя, II півріччя, I-III курси тощо. Так, за вивчення перших тем виробничого навчання згідно з “Переліком навчально-виробничих робіт” на I або II півріччя, “Планом виробничого навчання” на місяць, “Графіком переміщення по робочих місцях” учням поряд з оцінкою за знання технологічних процесів визначався і виставлявся в журналах виробничого навчання відповідний тарифікаційний розряд /нижчий за той, що буде присвоюватися після завершення навчання/. Таким чином, забезпечувалося поетапне присвоєння кваліфікації протягом усього періоду навчання, що сприяло відкритості, демократичності в оцінюванні результатів навчальної діяльності майбутніх фахівців, організації здорового змагання між учнями, покращенню результатів виробничої діяльності /якості та норми виготовлення продукції/. У зв'язку з цим важлива роль відводилась зміцненню навчально-матеріальної бази виробничих майстерень та якісному складу інженерно-педагогічних кадрів. Згідно з Наказом Державного комітету УРСР з професійно-технічної освіти №75 від 31.03.81 р. “Про подальше покращення якості підготовки кваліфікованих

робітників у навчальних закладах професійно-технічної освіти республіки” виявлено ряд недоліків: навчання здійснюється на виготовленні простих виробів; учні не забезпечуються заготовками, матеріалом, ріжучими та вимірювальними інструментами, навчально-технічною та технологічною документацією, допускаються до роботи на несправному обладнанні, використовуються для різного роду допоміжних робіт; майстри виробничого навчання часто не супроводжують вступні та поточні інструктажі показом прийомів роботи, не навчають учнів передовим методам праці, не завжди складають графіки переміщення учнів по робочих місцях, не приділяють уваги нормуванню навчально-виробничих робіт, не поєднують теорію з виробничим навчанням.¹ З метою усунення недоліків у підготовці кваліфікованих робітників у закладах профтехосвіти до початку навчального півріччя вимагалось: розробляти переліки вправ і робіт, обов'язкових для виконання кожним учнем під час вивчення операційних і комплексних тем, враховуючи педагогічні принципи добору робіт, відповідність приведеного часу для всіх професій з метою забезпечення якісного планування виробничої діяльності згідно з “Положенням про планування виробничої діяльності технічних і професійно-технічних училищ”, а також розробляти та затверджувати учнівські норми часу на всі навчально-виробничі роботи, що виконують учні в майстернях, з урахуванням Інструкції з нормування навчально-виробничих робіт учнів технічних та професійно-технічних училищ.

Поряд із цим встановлювався контроль за якістю та достовірністю обліку навчальної діяльності (журналом теоретичного, виробничого навчання), дотриманням критеріїв

¹ Наказ Державного Комітету УРСР з ПТО "Про подальше покращення якості підготовки кваліфікованих робітників у навчальних закладах ПТО республіки". – Київ, 1981. – С. 4-6.

оцінювання знань учнів, стабільністю розкладу занять (ліквідація необгрунтованої заміни уроків) тощо.

Протягом 1981-1983 рр. було активізовано роботу по створенню в училищах поурочних картотек з предметів теоретичного навчання, оновленню дидактичних матеріалів з урахуванням вимог нових навчальних програм, розробці навчально-технічної документації, що відповідає вимогам єдиної системи конструкторської документації – ЄСКД, єдиної системи технічної документації – ЄСТД, стандартів: креслення, інструкційно-технічної карти, схеми, технічних умов.

З метою удосконалення виробничого навчання з 1981 р. було запроваджено щорічну внутрішньоучилищну атестацію якості на основні види продукції, що вироблялась у майстернях, виготовлення зразків-еталонів навчально-виробничих робіт, передбачених переліками, використання прийомів і методів проблемно-розвивального навчання, письмового інструктування, навчання учнів на продуктивній праці – виготовленні корисної, а на заключному етапі – складної продукції.

Теоретичне навчання спрямовувалося на оволодіння учнями основ наук у процесі вивчення загальноосвітніх, загальнотехнічних і спеціальних дисциплін на основі практичного використання викладачами передового педагогічного досвіду, методично правильного застосування технічних засобів навчання, наочних посібників, міжпредметних зв'язків, здійснення професійної спрямованості у викладанні загальноосвітніх предметів, організації самостійної роботи учнів з навчальною і довідковою літературою.

До кінця 1985 року планувалось завершити перехід на підготовку робітничих кадрів із середньою і на базі середньої освіти. Підвищенню якості підготовки фахівців художнього профілю сприяло розширення мережі предметних гуртків, гуртків технічної і художньої творчості, за організацію яких здійснювалась додаткова оплата викладачам-керівникам. За

таких умов кожний учень повинен був займатися не менш ніж в одному гуртку. За підсумками роботи гуртків проводились щорічні виставки технічної та художньої творчості учнів і робітників закладів профтехосвіти. З 1982 року були встановлені строки їх проведення:

- в навчальних закладах – березень;
- в областях і в місті Києві – квітень;
- республіканські – листопад /через 2 роки/.

Підготовка кваліфікованих робітників з професій художнього профілю здійснювалась згідно з навчальними планами і програмами для професійно-технічних і технічних училищ, розробленими науковими співробітниками Всесоюзного науково-методичного центру професійно-технічного навчання молоді /ВНМЦ/, які структурно склалися з пояснювальної записки; кваліфікаційної характеристики; навчального плану професійно-технічних училищ, технічних училищ; зведено-тематичних планів (виробниче навчання, спеціальна технологія), програми виробничого навчання, тематичних планів і програм з предметів «Матеріалознавство», «Обладнання», «Креслення і спецрисунок», «Рисунок», «Композиція», «Живопис», «Народні художні промисли» з розподілом годин на вивчення кожної навчальної теми в ПТУ; рекомендованої літератури: підручники, навчальні і методичні посібники, стандарти та інформаційні матеріали, технічні засоби навчання (кінофільми, діафільми), тренажери.

Програми з предметів «Основи права», «Естетичне виховання», «Фізична культура» видавались окремими брошурами і були однаковими за змістом для всіх професій художнього профілю. Навчальні плани і програми були обов'язковими для виконання кожною навчальною групою, а вказані в них переліки предметів і послідовність їх вивчення, кількість годин, відведених на вивчення кожного предмета, а

також перелік предметів, винесених на екзамени, не могли бути змінені без дозволу Державного комітету СРСР з ПТО.

Збірники навчальних програм хоч і виконували роль освітніх стандартів у професійно-художній підготовці робітничих кадрів, а все ж мали багато недоліків. Насамперед, це відсутність урахування у змісті професійно-художньої підготовки фахівців специфіки республіканських художніх промислів, які розвивались на засадах народних традицій, регіональності національного мистецтва тощо. Наприклад, у програмі підготовки робітників з професії «вишивальниця на машині» (швейна промисловість) шифр 6-121-Т-П. (Москва, 1983 р.) темою передбачено вивчення мережок: кольорова перевить, горьковський гіпюр, крестецька строчка, вирізи (тарлати),² які є характерними тільки для Росії і в Україні ніколи не використовувались в оздобленні виробів декоративно-ужиткового мистецтва, а отже, ніколи не матимуть застосування на практиці.

У 1985 році професійно-технічні училища і технічні училища, які забезпечували підготовку кваліфікованих робітників з професій художнього профілю, реорганізуються в єдиний тип навчального закладу – середнє професійно-технічне училище (СПТУ) (Положення про середнє ПТУ). Даним Положенням піднімалась роль базових підприємств у планомірній підготовці і перепідготовці робітничих кадрів для відповідних галузей народного господарства, володіючих професійною майстерністю, глибокими знаннями основ виробництва, що відповідають вимогам науково-технічного прогресу.³

² Учебные планы и программы для подготовки рабочих в профессионально-технических училищах. Профессия "вышивальщица на машине" (швейная промышленность) шифр 6-121-Т-П. – Москва, 1983. – С. 29.

³ Положение о среднем профессионально-техническом училище. Постановление Совета Министров СССР от 22.02.1985 г. №177. – С. 3.

Основні завдання спільної роботи базового підприємства та навчального закладу щодо підготовки кваліфікованих робітників з високою культурою праці, відповідністю вимогам сучасного виробництва викладені в “Положенні про базове підприємство середнього професійно-технічного училища”, в якому визначено обов'язки базового підприємства щодо створення і розвитку навчально-матеріальної бази СПТУ; участі в професійній орієнтації молоді, комплектуванні СПТУ учнями; допомоги в забезпеченні СПТУ інженерно-педагогічними кадрами; участі в організації та удосконаленні навчально-виховного процесу; розподілу випускників навчального закладу та їх використання на базовому підприємстві; участі в організації побуту та відпочинку учнів і працівників СПТУ; а також обов'язки середнього професійно-технічного училища у відношенні до базового підприємства.⁴

Згідно з даним Положенням Міністерство місцевої промисловості України видає наказ 14.12.1987 р. №281 про закріплення базових підприємств Укрхудожпрому за СПТУ №19, №23, №28:

- за Грицівським СПТУ №19 Хмельницької області:
 - а) виробничо-художнє об'єднання «Вінничанка»,
 - б) Чернівецьку фабрику художніх виробів імені Федьковича;
- за Кролевецьким СПТУ №23 Сумської області:
 - а) Кролевецьку фабрику народного ткацтва;
 - б) Черкаську фабрику художніх виробів імені Л. Українки;
- за Решетилівським СПТУ № 28 Полтавської області:
 - а) Решетилівську фабрику художніх виробів імені К. Цеткін;
 - б) виробничо-художнє об'єднання «Полтавчанка».

⁴ Положение о базовом предприятии (объединении, организации) среднего профессионально-технического училища. Постановление Совета Министров СССР от 22.02.1985 г. №178.

Закріплення базових підприємств за СПТУ сприяло оновленню матеріально-технічної бази навчальних закладів, організації виробничої практики в умовах художнього виробництва, що забезпечувало вивчення учнями художніх технологій, характерних регіону, де розташоване підприємство, працевлаштуванню випускників, залученню представників підприємств до участі в комісіях з проведення державних екзаменів, конкурсів професійної майстерності тощо.

Організації ступеневої підготовки робітничих кадрів з професій художнього профілю сприяло визначення у 1989 році переліку професій художніх ремесел (Лист Держкомітету СРСР з народної освіти від 28.04.1989 р. № 93-11-108/9).

У збірнику №4 (будівельний напрям) налічувалося 8 професій художніх ремесел (маляр, модельник, ліпник, паркетник, штукатур з художнього оздоблення, столяр художніх меблів, шліфувальник художнього скла, живописець); у збірнику № 6-10 професій, зокрема: ткач, рисувальник іграшок, мереживниця, килимарниця, вишивальниця тощо; у збірнику № 7-28 професій, багато з яких планувались інтегрованими, зокрема: ювелір-браслетчик, ювелір-закріпщик, ювелір-монтувальник, ювелір-філігранщик, ювелір-цепочник; реставратор пам'ятників дерев'яної архітектури; реставратор виробів з дерева; реставратор декоративно-художніх фарбувань; реставратор декоративних штукатурок і ліпних виробів тощо.

За цих умов ступенева підготовка фахівців художнього профілю розглядається нами на рівні поетапної атестації відповідних складових інтегрованої професії: спочатку забезпечується професійне навчання і атестація результатів з першої професії, а з другої – на наступному етапі навчання (II курс).

Про подальший розвиток та поліпшення підготовки робітничих кадрів у професійно-технічних училищах республіки для художніх народних промислів і ремесел було розглянуто у 1991 році на засіданні Колегії Міністерства народної освіти

УСРС, у ході якого відзначено, що органи народної освіти та колективи професійно-художніх училищ проводять певну роботу з удосконалення підготовки молодого поповнення кваліфікованих робітників для підприємств і організацій, що займаються художніми народними промислами та ремеслами. За останні 3 роки (1989-1991 рр.) обсяги підготовки таких робітничих кадрів зросли більш ніж на 1000 чол., в тому числі вишивальниць, реставраторів, огранщиків алмазів, модельників архітектурних деталей, виконавців художньо-оформлювальних робіт, вітражистів, різьбярів по дереву та інших. Всі профтехучилища перейшли на підготовку робітників за новими навчальними планами, де передбачено курс «Етнографія та фольклор рідного краю», в якому значна увага приділяється вивченню звичаїв, обрядовості, відродженню традиційних ремесел регіону тощо. Колегія ухвалила: вважати, що підготовка у профтехучилищах кваліфікованих робітників для відродження художніх народних ремесел і промислів є вагомою складовою процесу збереження і розвитку української національної культури, зростання самосвідомості підрастаючого покоління; вжити заходів щодо розвитку та удосконалення підготовки кваліфікованих робітників для художніх народних промислів, формування національних ознак у навчанні учнів масовим професіям, розширення діяльності гуртків прикладного мистецтва і вивчення народних звичаїв, обрядів; внести пропозиції щодо реорганізації профтехучилищ, які традиційно і масово здійснюють підготовку робітників з професій художніх промислів та ремесел, у художні професійно-технічні училища, ліцеї; дозволити поділ учбових груп на теоретичному навчанні на дві підгрупи, а на виробничому навчанні – на підгрупи з кількістю 6-8 учнів; ввести в навчальні плани з художніх народних промислів та ремесел навчальний курс з правових питань створення та діяльності малих підприємств, організації індивідуальної трудової діяльності; забезпечити профтехучилища художнього профілю навчально-методичною

документацією і літературою; організувати підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників профтехучилищ художнього профілю в галузевих установах, що здійснюють ці функції, надання практичної допомоги навчальним закладам профтехосвіти, що здійснюють підготовку робітників для художніх народних промислів і ремесел, у забезпеченні їх необхідними засобами навчання, обладнанням, сировиною.⁵

Удосконаленню системи професійно-технічної освіти в цілому і, зокрема, за напрямками спеціалізацій сприяла Концепція професійної освіти України, в якій вперше дається визначення професійної освіти як невід'ємної частини народногосподарського комплексу і системи неперервної освіти республіки, головною функцією якої є підготовка та перепідготовка робітничих кадрів, соціальний захист молоді, професійне і духовне формування особистості в умовах соціально-культурного та економічного відродження України.⁶

Цінність Концепції полягала у визначенні основних принципів професійної освіти (гуманізація, демократизація, науковість змісту, поєднання навчання з продуктивною працею, наступність з загальною середньою і вищою освітою), оновленні змісту професійної освіти, її науково-методичного забезпечення, спрямування професійної підготовки робітничих кадрів відповідно до потреб конкретного регіону, теоретичному обґрунтуванні створення нових типів навчальних закладів,

⁵ Рішення Колегії Міністерства народної освіти УРСР від 19.06.1991 р., протокол № 6/36 "Про подальший розвиток та поліпшення підготовки робітничих кадрів в професійно-технічних училищах республіки для художніх народних промислів і ремесел. – Київ. – С. 1-4.

⁶ Постанова Міністерства народної освіти УРСР, Міністерства праці УРСР, Академії наук УРСР від 24.07.1991 р. № 7/52/59 "Про Концепцію професійної освіти України. – Київ. – С. 1.

зокрема професійно-художніх, вищих професійних училищ тощо.

Зміст професійної підготовки майбутніх фахівців художнього профілю розроблявся з урахуванням специфіки конкретного виду народного мистецтва, традицій українського народу, регіональних особливостей оздоблення виробів декоративно-ужиткового мистецтва (добір символів, кольорове співвідношення в орнаменті тощо).

Згідно з Концепцією визначено ступеневість професійно-художньої освіти за трьома рівнями: початкова професійно-художня освіта – набуття молоддю робітничої кваліфікації з однієї або кількох нескладних професій в умовах загальної середньої художньої освіти, міжшкільних комбінатів, виробництва; середня професійно-художня освіта – підготовка кваліфікованих робітників з однієї або групи складних професій в умовах професійного навчального закладу художнього профілю; вища професійна освіта – формування професійної робітничої кваліфікації з складних професій і кваліфікації молодшого спеціаліста в умовах вищого художнього професійного училища.

Відповідно до рішення колегії Міністерства України від 19.06.1991 р. (протокол №6/36) і пропозицій управлінь народної освіти та з метою поліпшення якості підготовки кваліфікованих робітників для підприємств і організацій, що займаються художніми народними промислами і ремеслами, наказом Міністерства народної освіти УРСР від 12.12.1991 р. №214 надано статус "Художнє професійно-технічне училище" профтехучилищам України, які традиційно здійснюють підготовку робітників з професій художніх промислів та ремесел, зокрема ПТУ №14 смт Івано-Франково Львівської області, ПТУ №28 смт Решетилівка Полтавської області, ПТУ №19 смт Гриців Хмельницької області.

У 1992 році статус художнього професійно-технічного училища одержує ПТУ №16 м. Стрий Львівської області (наказ Міністерства освіти від 10.08.1998 р. №301), а в 1998 р. – ПТУ №15 м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області та ПТУ №3 м. Севастополь.

З метою розгортання ступеневої підготовки робітників високої кваліфікації для потреб народного господарства з 1992 року починають створюватися вищі художні професійно-технічні училища. Так, у 1991 році ПТУ №3 м. Івано-Франківська реорганізовано у вище художнє професійно-технічне училище №3 (наказ Міністерства освіти від 08.07.1992 р. №63) з контингентом 648 учнів з професій народних промислів і ремесел: столяр (виробництво художніх меблів), різьбяр по дереву та бересті.

Протягом 90-х років виникають ще три вищі художні професійно-технічні училища, зокрема Грицівське ВХПУ №19 з контингентом 182 учня для підготовки фахівців з професій: вишивальниця, майстер по виготовленню художніх виробів і народного одягу, виконавець художньо-оформлювальних робіт (наказ Міністерства освіти від 15.06.1993 року №191); Чернівецьке ВХПТУ №5 з контингентом 390 учнів з професій: виробник художніх виробів з деревини, різьбяр по дереву та бересті, реставратор виробів із дерева, художник, виконавець художньо-оформлювальних робіт, вітражист тощо (наказ Міністерства освіти від 13.06.1995 р. №171); Черкаське ВХПТУ №20 з контингентом 240 учнів з професій: вишивальниця, виробник художніх виробів з деревини, виробник художніх виробів з кераміки, художник-розмальовальник по дереву, художник мініатюрного живопису, ліпник архітектурних деталей (наказ Міністерства освіти від 16.04.1996 р. №118).

Зростання ступеневої підготовки фахівців художнього профілю потребувало розробки нового змісту професійно-художньої освіти, її науково-методичного забезпечення. У зв'язку з цим вищим художнім професійно-технічним училищам

було дозволено створювати експериментальні навчальні плани, програми і перевіряти їх ефективність у процесі професійного навчання учнів на відповідних ступенях.

Головним завданням ступеневої професійно-художньої освіти згідно з Законом "Про освіту", Державною програмою "Освіта XXI століття", Міжнародним стандартом класифікації освіти, прийнятим ЮНЕСКО, стає реалізація концепції неперервної освіти.

Становлення та розвиток ідеї неперервної освіти відносять до початку 70-х років. Вперше цей термін використовується у 1968 році в матеріалах Генеральної конференції ЮНЕСКО. У 1972 році була опублікована доповідь Міжнародної комісії з розвитку освіти (довідь "Фора"), в якій обґрунтовується пропозиція прийняти назву «неперервна освіта» для майбутніх нововведень як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються. Ця пропозиція знайшла відображення в заключній доповіді на III Міжнародній конференції, проведеній ЮНЕСКО в 1972 році в м. Токіо.⁷

У 1993 році Міністерство освіти України розробляє Положення про ступеневу освіту в Україні, згідно з якою на кожному ступені передбачалися широкі можливості освіти в задоволенні різноманітних культурно-освітніх потреб особистості та суспільства, підвищенні гнучкості загальноосвітньої, загальнокультурної, професійної та наукової підготовки фахівців, підвищенні соціальної значущості, престижу знань та соціального захисту в умовах змін потреб економіки і ринку праці, фундаментальності знань та інтеграції у світову систему освіти.⁸ У Положенні визначено: освітні ступені

⁷ Шкляр А.Х. Непрерывное профессиональное образование в интегративных структурах профессиональной школы (теория и практика). – Минск: НМЦентр, 1995. – С. 16.

⁸ Положення про ступеневу систему освіти в Україні. Постанова Кабінету Міністрів, 1993 р.

(початкова загальна середня освіта, основна загальна середня освіта, повна загальна середня освіта, базова вища освіта, вища освіта); фахові ступені (робітник, молодший спеціаліст, спеціаліст, бакалавр); наукові ступені (магістр наук, доктор філософії (кандидат наук), доктор наук).

Ступенева професійно-художня освіта реалізовувалась через освітні, освітньо-професійні та освітньо-наукові програми. Освітньо-професійна мистецька програма спрямовувалась на виявлення, розвиток здібностей особистості та здобуття певного фахового рівня в галузі мистецтва і забезпечувалась художніми школами, Будинками творчості, Малими академіями мистецтв тощо.

Освітньо-професійних програм відповідно до класифікації за ступенями підготовки фахівців художнього профілю налічувалось шість, зокрема програми першого і другого ступеня реалізувалися художніми професійно-технічними училищами для підготовки робітників з професій художніх промислів і ремесел; освітньо-професійна програма третього ступеня реалізувалась вищими художніми професійно-технічними училищами, а також художніми коледжами, які забезпечували підготовку молодших спеціалістів з напрямку "Образотворче мистецтво", "Дизайн" тощо. Крім того, у художніх коледжах реалізовувалася освітньо-професійна програма четвертого ступеня, спрямована на підготовку фахівця з базовою вищою освітою (бакалавр).

Вищі навчальні заклади: художні інститути, академії мистецтв – одержали право реалізовувати освітньо-професійні програми п'ятого і шостого ступеня з метою підготовки спеціалістів-художників образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва, дизайнерів тощо та їх післядипломної професійно-художньої підготовки.

Перехід з програми нижчого ступеня на програму вищого ступеня вимагало конкурсного відбору, в основі якого

покладено результати підсумкової атестації та рекомендації, отримані в результаті вхідного діагностування.

Відповідно до статті 30 Закону "Про освіту" та Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 65 від 20 січня 1998 року, підготовка фахівців з професій художнього профілю спрямовувалася за освітньо-кваліфікаційними рівнями: кваліфікований робітник, молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр – незалежно від підпорядкування та форм власності художніх навчальних закладів. Особливості ступеневої освіти мистецького профілю, згідно з даним Положенням, визначалися відповідними центральними органами виконавчої влади за погодженням з Міністерством освіти. Переліки робітничих професій, а також напрямів і спеціальностей, за якими мала здійснюватися підготовка кваліфікованих робітників і фахівців з вищою освітою у навчальних закладах художнього профілю за відповідними освітньо-професійними програмами та освітньо-кваліфікаційними рівнями, затверджував Кабінет Міністрів України. На основі інтеграції освітньо-професійних програм і послідовності оволодіння ними створювалася система неперервної професійно-художньої освіти, яка є складовою загальноосвітнього циклу і диверсифікаційної продовженої професійно-художньої освіти протягом усіх наступних циклів кар'єри в мистецтві. Неперервність професійно-художньої освіти розглядається як комплекс державних і приватних навчальних закладів художнього профілю, що забезпечують організаційну і змістовну єдність, наступність і взаємозв'язок усіх ланок професійно-художньої освіти з урахуванням актуальних і перспективних суспільних та економічних потреб, особистісних прагнень і можливостей.

Перебудовчі процеси, спрямовані на реалізацію нових філософських теорій, психолого-педагогічних концепцій, культурологічних, дидактичних, методичних орієнтацій, забезпечують неперервній професійно-

художній освіті конкурентноспроможність, відкритість, гнучкість, трансформацію в міжнародний освітній простір, ринок праці.

Валентина РАДКЕВИЧ

Ступенчатое профессионально-художественное образование в Украине как педагогическая система

Резюме

В статье рассмотрены актуальные проблемы профессиональной подготовки квалифицированных кадров художественного профиля в системе непрерывного образования; показано, что отставание качества подготовки квалифицированных кадров художественного профиля потребовало внедрения ступенчатой системы профессионального обучения будущих рабочих и младших специалистов.

Valentina RADKEVICH

Multilevel Professional-artistic Education in Ukraine as Pedagogical System

Summary

In this article the actual problems of professional training of artistic education are considered. It is shown that inadequate level of training quality of specialists in this region required of using of multilevel professional training system.